

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการบาดเจ็บจากความร้อน
ในทหารกองประจำการ
Participatory Action Research for Preventing Heat Stroke
in Royal Thai Army Recruit

พ.อ.รศ.มชิรุทธ มุ่งถิ่น พ.อ.พศ.ราม รั้งสินธุ์
พ.อ.หญิง พศ.ปนัดดา หัตถไชติ พ.อ.รศ.สุธี พานิชกุล

ที่มาของปัญหา

ปัจจุบันภาวะโลกร้อนมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ สำหรับประเทศไทยมีสภาพอากาศร้อนขึ้น ทำให้ประชาชนมีความเสี่ยงในการเจ็บป่วยจากโรคที่เกี่ยวข้องกับอากาศร้อนคือ “โรคลีทสโตรก” หรือ “โรคลมแดด” (Heat Stroke) นั่นเอง บุคคลที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะโลกร้อน และมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคลีทสโตรกสูง ได้แก่ ทหารที่เข้ารับการฝึกโดยปราศจากการเตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมก่อนการเผชิญสภาพอากาศร้อนระหว่างการฝึก การฝึกในทหารใหม่ยังคงมีการฝึกปฏิบัติแบบเดิม โดยพลทหารที่เข้ารับราชการทหารกองประจำการเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี แต่หลังจากได้รับการฝึกในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จะเกิดอาการช็อก และเสียชีวิตในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความร้อนในลักษณะเชิงรุกด้วยวิธีการศึกษาและปรับตารางแบบฝึกทหารใหม่ให้สอดคล้องกับสุขภาพของกำลังพลทหารใหม่ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการลดอัตราการเกิดการบาดเจ็บจากความร้อน เพื่อเป็นก้าวแรกของการวางเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคหรือความเจ็บป่วยอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหาแนวทางในการลดอัตราการเกิดการบาดเจ็บจากความร้อน “แบบมีส่วนร่วม”

วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ปีที่ ๕๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ฉบับที่ ๑

๔๗

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม และ/หรือ การสัมภาษณ์เชิงลึก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการฝึกทหารใหม่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยในการควบคุมและป้องกันการเกิดโรคจากความร้อน ช่วยประหยัดงบประมาณในการดูแลรักษากำลังพลที่ป่วยเจ็บจากความร้อน

สถานที่ทำวิจัย

หน่วยฝึกทหารใหม่จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีการรายงานการเกิดโรคจากความร้อน

วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการร่วมกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อให้เห็นความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากความร้อนและ/หรือ การทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ปัจจัยตัวบุคคล ปัจจัยของสิ่งแวดล้อม และลักษณะของโรคที่เกิดจากความร้อน

สรุปผลข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่าสาเหตุของการเกิดโรคคือปัจจัยตัวบุคคล ปัจจัยของสิ่งแวดล้อม และลักษณะของโรคที่เกิดจากความร้อนโดยที่ผ่านมามีมาตรการระวังป้องกันเบื้องต้นในด้านของปัจจัยของสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น อุณหภูมิอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ โดยหลีกเลี่ยงการฝึกในสภาพอากาศร้อน และความชื้นสัมพัทธ์สูงโดยการชั่งเครื่องหมาย นอกจากนี้การให้ความรู้ อบรมเรื่องโรคลมร้อนในกับครูผู้ฝึก และพลทหาร สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การคัดกรองก่อนการฝึก การกันเอาผู้ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรค ออกก่อนการฝึก การปรับระบบการฝึกให้ร่างกายของทหารใหม่มีร่างกายที่คุ้นชินต่ออากาศร้อน การใช้อุปกรณ์พ่นน้ำระบายความร้อน และการใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อระวังป้องกัน

คำสำคัญ

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงคุณภาพ โรคลมร้อน ความคุ้นชินต่ออากาศร้อน

การให้ความรู้และติดตามการรักษาในผู้ป่วยในที่ได้รับยาอาร์ฟาริน
โดยเภสัชกรโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
Counseling and Therapeutic Monitoring In-patients receiving Warfarin
at Somdejprapinklao Hospital

น.อ.หญิง ดวงมณี วสันต์ศิริกุล ร.น. M.P.A, M.P.H, ป.ร.ม. ๓

น.อ.หญิง สายสมร เจริญงามพิศ ร.น., ภ.ม.

น.ต.หญิง สิริลักษณ์ วีระยุทธวิไล ร.น., ภ.ม.

บทคัดย่อ

ยาต้านการแข็งตัวของเลือด เป็นยาที่มีดัชนีการรักษาแคบ (Narrow therapeutic index) มีปัญหาอันตรกิริยามากมายทั้งกับยาอื่นๆ โรค และอาหารบางประเภท จึงเกิดปัญหาในการใช้ยามาก โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า พร. พบอุบัติการณ์ปัญหาการใช้ยาดังกล่าว เช่นการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยาของยารฟารินจนทำให้ผู้ป่วยต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเนื่องจากเกิดภาวะก้อนเลือด (Hematoma) จึงเป็นที่มาของการให้ความรู้และติดตามการรักษาในผู้ป่วยในที่ได้รับยาอาร์ฟารินโดยเภสัชกร เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาอาร์ฟาริน ทราบอาการข้างเคียงจากยาตลอดจนการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องขณะใช้ยา และช่วยเพิ่มจำนวนผู้ป่วยที่มีค่า INR อยู่ในช่วงที่ให้ผลดีต่อการรักษา โดยศึกษาในผู้ป่วยในทั้งหมดที่ได้รับยาอาร์ฟาริน ตั้งแต่ พ.ศ. ๕๒ - เม.ย. ๕๓

เภสัชกรทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการใช้ยา ประเมินความรู้ก่อนและหลังให้คำปรึกษาค้นหาปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาเพื่อแจ้งให้แพทย์ทราบรวมถึงการเสนอแนะขนาดยาอาร์ฟารินและติดตามผลการรักษาจนผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยมีร้อยละของคะแนนความรู้เกี่ยวกับยาอาร์ฟารินหลังได้รับคำแนะนำจากเภสัชกร (Post-test : เฉลี่ยร้อยละ ๙๐.๑๑) มากกว่าก่อนได้รับคำแนะนำจาก

กองเภสัชกรรม รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพथทหารเรือ

เกล็ดชกร (Pre-test : เฉลี่ยร้อยละ ๑๕.๖๙) โดยผู้ป่วยร้อยละ ๙๐.๗๓ มีคะแนนความรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) และร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีค่า INR อยู่ในช่วงที่ให้ผลดีต่อการรักษาหลังได้รับการติดตามจากเกล็ดชกรมากกว่าก่อนได้รับการติดตามจากเกล็ดชกร (ร้อยละ ๘๔.๕๘ และ ๑๔.๔๔ ตามลำดับ)

สรุปการมีส่วนร่วมของเกล็ดชกรกับสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้ยาแอสไพริน เป็นหน้าที่หนึ่งในกระบวนการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมแก่ผู้ป่วยในกลุ่มยาที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ป่วยเกิดความปลอดภัยในการใช้ยา และส่งเสริมสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการรักษาด้วยยาของแพทย์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพการพยาบาล ตามความคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๙

น.อ.หญิง สุพิศ ประสพศิลป์ พ.อ.หญิง นงพิมล นิมิตรอนันท์
พ.อ.หญิง ศิริพร พูลชัย

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจ และการจัดการศึกษา ที่จะทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจ และด้านการจัดการศึกษากับความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพการพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๓๗๐ คน จาก ๒๐ สถาบัน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและมาตราประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ค่าความเที่ยง .๙๔ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ มีรายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท สาเหตุที่เลือกเข้าเรียนพยาบาล เพราะเป็นความปรารถนาของครอบครัว คะแนนเฉลี่ยสะสมเมื่อสำเร็จการศึกษา ๓.๐๐-๓.๕๙ ค่าใช้จ่ายขณะเป็นนักศึกษาต้องกู้ยืมทุน/ได้รับทุนระหว่างเรียนเคยมีความคิดว่า อยากลาออกกลางคัน เพราะไม่รักวิชาชีพและรู้สึกท้อแท้ในบางครั้ง เมื่อเผชิญกับความยากลำบาก ร้อยละ ๗๐ สามารถสอบผ่านขั้นทะเบียนฯ ครั้งแรก ปฏิบัติงานอยู่ใน รพ.ภาครัฐ และร้อยละ ๕๖.๒ จะไม่ทำงานในวิชาชีพการพยาบาล ถ้ามีโอกาสในการทำงานอื่นที่ดีกว่า *ผู้เรียน* ต้องมีใจรักในงานบริการ สนใจในวิชาชีพ พร้อมทั้งจะเรียนยึดมั่นในอุดมการณ์ อยากทำงานเพื่อสังคม ถือว่าพยาบาลทำงานที่มีเกียรติ เข้มแข็ง อดทน มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ ได้รับการปลูกฝังจากสถาบัน เห็นแบบอย่างที่ดี *ผู้สอน* ต้องมีประสบการณ์ในหลายๆ ด้าน สอดแทรกเนื้อหา คุณค่าของวิชาชีพ เล่าประสบการณ์หรือให้

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ

ปีที่ ๕๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ฉบับที่ ๑

๕๑

ข้อคิดแก่ผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดี รักและศรัทธาในวิชาชีพ คอยปลูกฝังตั้งแต่แรกเข้า เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพพยาบาล ที่พยาบาลต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี *ด้านแรงจูงใจ* มีทุนการศึกษา ได้รับการยอมรับอย่างมากจากสังคม มีค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับประโยชน์กับตนเองและครอบครัว เงินเดือน ความมั่นคงของการทำงาน มีสถานที่ทำงานรองรับ *ด้านจัดการศึกษา* เป็นสถาบันที่มีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับ มีการวางแผนและจัดสถานที่ฝึกงานที่พร้อมต่อการให้ความรู้ผู้เรียน มีความเอื้ออาทร เพิ่มการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้มากขึ้น ลดความตึงเครียดด้านเนื้อหาบางรายวิชา จัดการศึกษาที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ *ด้านความยึดมั่นผูกพัน* สิ่งแวดล้อมในการทำงาน และบุคลากรที่มงานเข้าใจและเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน ความมีคุณค่าในการปฏิบัติวิชาชีพ ได้รับการยอมรับและยกย่อง อย่าให้นักเรียนโดนไ้ใช้งานหนัก ทำกิจกรรมมากมายเพราะเหนื่อย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย - ผู้บริหารองค์การควรรักษาความสำคัญของนักศึกษาพยาบาล มีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริม สนับสนุน ใ้เกียรติ ยกย่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ - พัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความยึดมั่นผูกพัน เช่น การสรรหาอาจารย์ที่มีคุณภาพ การให้ความร่วมมือระหว่างแหล่งฝึกและสถานศึกษาที่ทำให้นักศึกษาเห็นความเป็นหนึ่งเดียว แบบอย่างที่ดี รัก สามัคคีและพร้อมจะเดินไปด้วยกันเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ

การพยากรณ์การเสียชีวิตในโรงพยาบาล ของโรคหัวใจล้มเหลวแบบเฉียบพลัน

วรชาติ โมพิทักษ์ภูมิ, เกรียงไกร เสงร์คมี,
คิลก กิโยทัย, ปิยะมิตร ศรีธรา

ภูมิหลัง : ภาวะหัวใจล้มเหลว เป็นภาวะที่เป็นปัญหาสำคัญต่อระบบสาธารณสุข เป็นอย่างมากอันเนื่องมาจากมีอัตราการนอนโรงพยาบาล และมีอัตราการตายที่สูง อันเป็นที่มาของการศึกษาผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวเฉียบพลันที่ต้องได้รับการรักษาในโรงพยาบาล

วัตถุประสงค์ : ต้องการหาปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ การเสียชีวิตในโรงพยาบาลของผู้ป่วยที่ป่วยด้วยโรคหัวใจล้มเหลวแบบเฉียบพลัน

วัสดุและวิธีการ : เป็นการศึกษาผู้ป่วย แบบสหสถาบัน จาก ๑๘ โรงพยาบาลในประเทศไทย ที่ทำการลงทะเบียนในประเทศไทยตั้งแต่ มีนาคม ๒๕๔๙ ถึง กันยายน ปี ๒๕๕๐ โดยมีการเก็บข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

ผลการศึกษา : ข้อมูลจากผู้ป่วย ๑,๖๗๑ คน ที่มีการนอนโรงพยาบาลจำนวน ๒,๐๔๑ ครั้ง พบว่ามีผู้ป่วยจำนวน ๑๑๓ คนเสียชีวิต คิดเป็นอัตราตาย เท่ากับ ๕.๕% การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเสียชีวิต ในช่วงแรก วิเคราะห์จาก univariate analysis และนำปัจจัยที่มีผลต่อการเสียชีวิตเหล่านั้นที่มีผลมาวิเคราะห์ต่อยอดด้วย Logistic regression analysis พบว่าปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเสียชีวิตของการศึกษานี้คือ ความดันซิสโตลิก <๙๐ มิลลิเมตรปรอท ระดับครีตินีน >๒ มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ประวัติของโรคหลอดเลือดสมอง และ NYHA class IV โดยมี adjusted OR เท่ากับ ๓.๔๕ (๑.๗๗-๖.๗๙) ๑.๙๙ (๑.๓๐-๓.๐๕) ๑.๘๕ (๑.๑๑-๓.๐๘) และ ๑.๖๙ (๑.๐๘-๒.๖๔) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตที่น้อยกว่าคือ ความดันโลหิตสูงที่เป็นสาเหตุของโรคหัวใจล้มเหลว ประวัติการใช้ยาลดไขมัน และระดับฮีโมโกลบินในเลือด โดยมี adjusted OR เท่ากับ ๐.๓๕ (๐.๑๕-๐.๘๑) ๐.๕๑ (๐.๓๔-๐.๗๘) และ ๐.๙๐ (๐.๘๒-๐.๙๘) ตามลำดับ

สรุป : การศึกษาตัวพยากรณ์โรคที่ได้นี้ ไม่แตกต่างจากผลการศึกษาในอดีตของต่างประเทศ ซึ่งข้อมูลที่ได้หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลผู้ป่วยหัวใจล้มเหลวต่อไป

โรงพยาบาลตำรวจ

ปีที่ ๕๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ฉบับที่ ๑

๕๓